

ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ
ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Η ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Το αντικείμενο της Πολιτικής Οικονομίας της Παγκοσμιοποίησης και οι θεμελιώδεις έννοιες του
2. Το θεσμικό πλαίσιο της διεθνούς οικονομίας μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο
3. Η προσέγγιση του Ρεαλισμού
4. Η προσέγγιση του Φιλελευθερισμού
5. Η προσέγγιση του Ιστορικού Δομισμού
6. **Πολυεθνικές εταιρίες και Άμεσες Ξένες Επενδύσεις**
7. Οι διεθνείς εμπορικές σχέσεις
8. Οι διεθνείς νομισματικές σχέσεις
9. Η διεθνής οικονομική ανάπτυξη και ανισότητες
10. Το εξωτερικό χρέος και οι κρίσεις
11. Η περιφερειοποίηση και το διεθνές εμπορικό καθεστώς
12. Οι σύγχρονες τάσεις στη Διεθνή Πολιτική Οικονομία

Οι 3 βασικές Προσεγγίσεις

Τα 4 βασικά υποπεδία της ΔΠΟ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Theodore Cohn, 2008, Διεθνής Πολιτική Οικονομία, Gutenberg, σελ. 448-507 (κεφ. 10).
- R. Gilpin, 2001, *Global Political Economy: Understanding the International Economic Order*, Princeton University Press, σελ. 278-304 (κεφ. 11)
- B. Dunn, 2009, *Global Political Economy. A Marxist Critique*, Pluto Press, σελ. 48-86.

ΒΑΣΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

1. Τι είναι οι Πολυεθνικές Επιχειρήσεις (Π.Ε.) και γιατί προχωρούν σε Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (Α.Ξ.Ε.);
2. Ποιες είναι οι διαχρονικές τάσεις στις Α.Ξ.Ε.;
3. Ποια είναι η επίδραση των Α.Ξ.Ε. στις χώρες υποδοχής;
4. Ποια είναι η επίδραση των Α.Ξ.Ε. στις χώρες προέλευσης;
5. Ποιο είναι το ρυθμιστικό πλαίσιο των Α.Ξ.Ε.;

1. Τι είναι οι Πολυεθνικές Επιχειρήσεις (Π.Ε.) και γιατί προχωρούν σε Άμεσες Ξένες Επενδύσεις;

Πηγή: Researchleap.com

Ο ΜΑΡΞ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

«Η ανάγκη για συνεχώς διευρυνόμενη κατανάλωση των προϊόντων της κυνηγά την αστική τάξη σ' όλη την υδρόγειο. Είναι αναγκασμένη να φωλιάζει παντού, να εγκαθίσταται παντού, να δημιουργεί σχέσεις παντού. Με την εκμετάλλευση της παγκόσμιας αγοράς, η αστική τάξη έχει προσδώσει ένα κοσμοπολίτικο χαρακτήρα στην παραγωγή και την κατανάλωση σε όλες τις χώρες. Προς μεγάλη λύπη των αντιδραστικών αφείρεσε το εθνικό έδαφος κάτω από τα πόδια της βιομηχανίας».

Καρλ Μαρξ, *Μανιφέστο του Κομμουνιστικού Κόμματος* (1848)

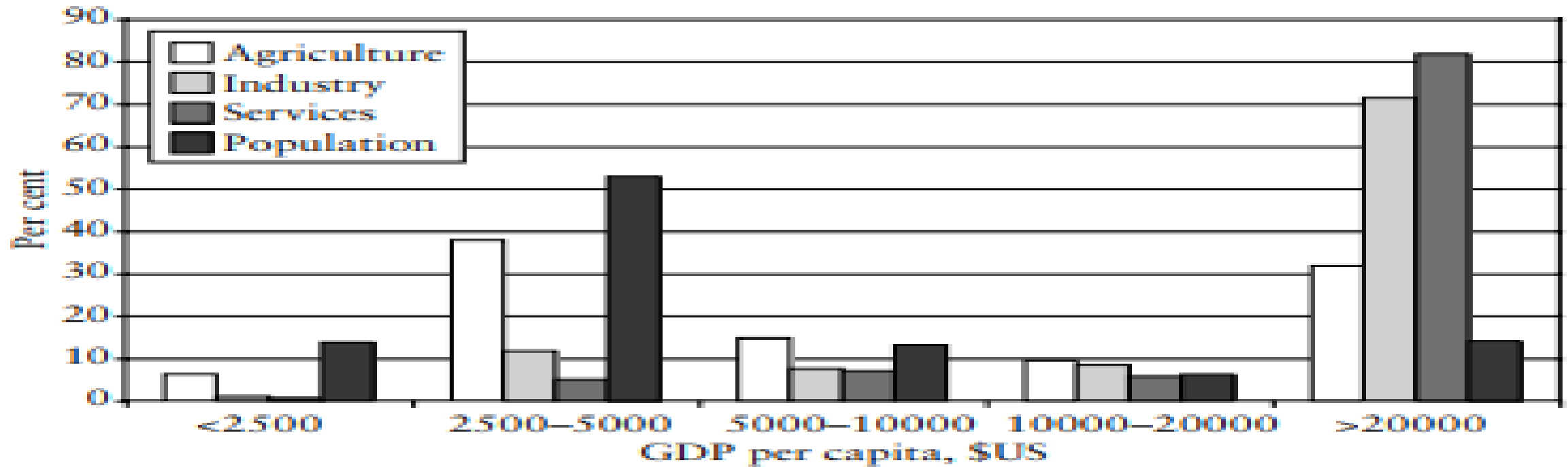
Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΑΞΕ

Πρόγονοι των ΑΞΕ:
Διασυνοριακές
επιχειρηματικές
δραστηριότητες

19^{ος} αιώνας:
Αύξηση των συστηματικών,
μακροπρόθεσμων
επενδύσεων σε ξένες χώρες

Μετά τον Β' ΠΠ:
Ραγδαία εξάπλωση Π.Ε.

ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΔΡΑΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Figure 8.2 Percentages of world output and population by country GDP per capita, 2004

Sources: UNDP 2006; UNCTAD 2006b; World Bank 2006c; Census 2008

Πηγή: Dunn, B., 2009, Global Political Economy. A Marxist Critique, London: Pluto Press, p. 163

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ (Π.Ε.);

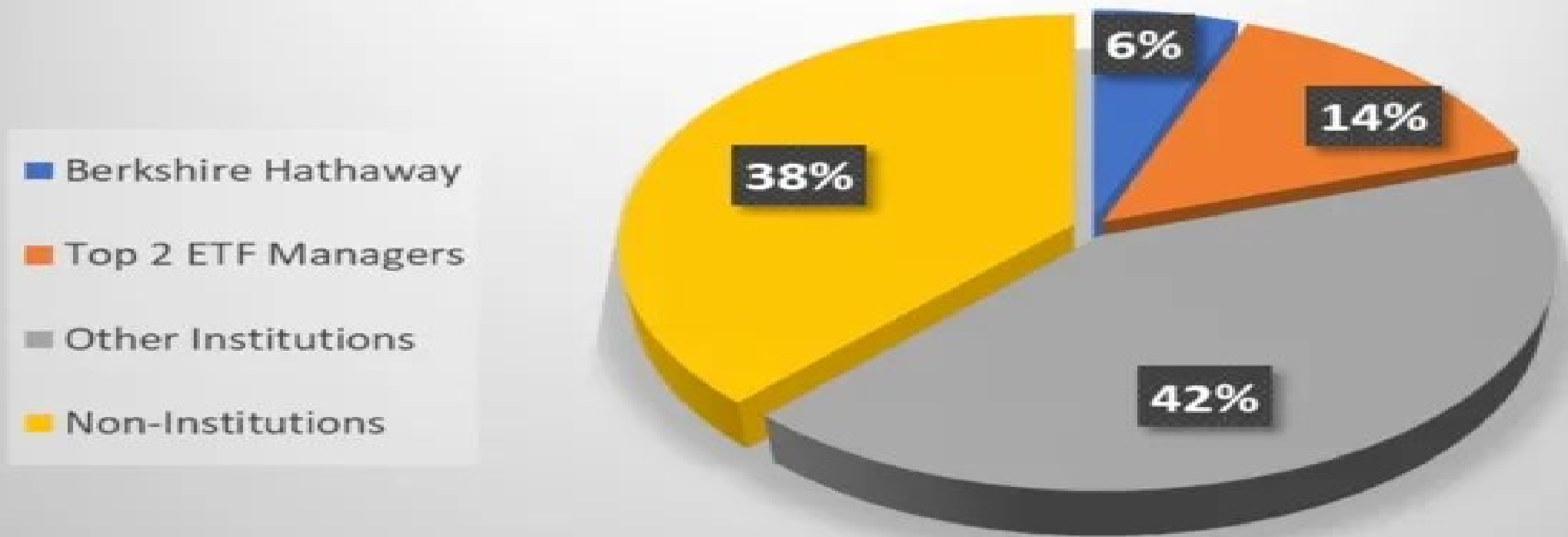
- Συνήθως ορίζονται ως επιχειρήσεις που ελέγχουν παραγωγικούς συντελεστές σε περισσότερες από μία χώρες. Αυτός ο έλεγχος γίνεται μέσω των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων (ΑΞΕ).
- Πρόγραμμα Πολυεθνικών Χάρβαρντ: Πολυεθνικές είναι οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται άμεσα μέσω θυγατρικών σε έξι τουλάχιστον χώρες.
- Σε κάθε περίπτωση, για να ορίσουμε μία επιχείρηση ως πολυεθνική πρέπει να έχει τουλάχιστον ένα πρόγραμμα ΑΞΕ μέσω του οποίου να ασκεί δικαιώματα διοίκησης ή να έχει τον έλεγχο της διοίκησης.
- Τι θα πει όμως «έλεγχος»; Παλαιότερα 25% του επενδυτικού κεφαλαίου. Τώρα συνήθως το 10%. Το καθοριστικό κριτήριο είναι να είναι δυνατός ο έλεγχος χωρίς την πλειοψηφία των μετοχών.
- Στις θυγατρικές μπορεί να υπάρξει α) μειοψηφική κατοχή, β) πλειοψηφική κατοχή, γ) πλήρης ιδιοκτησία.

ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΕΣ Ή ΔΙΕΘΝΙΚΕΣ;

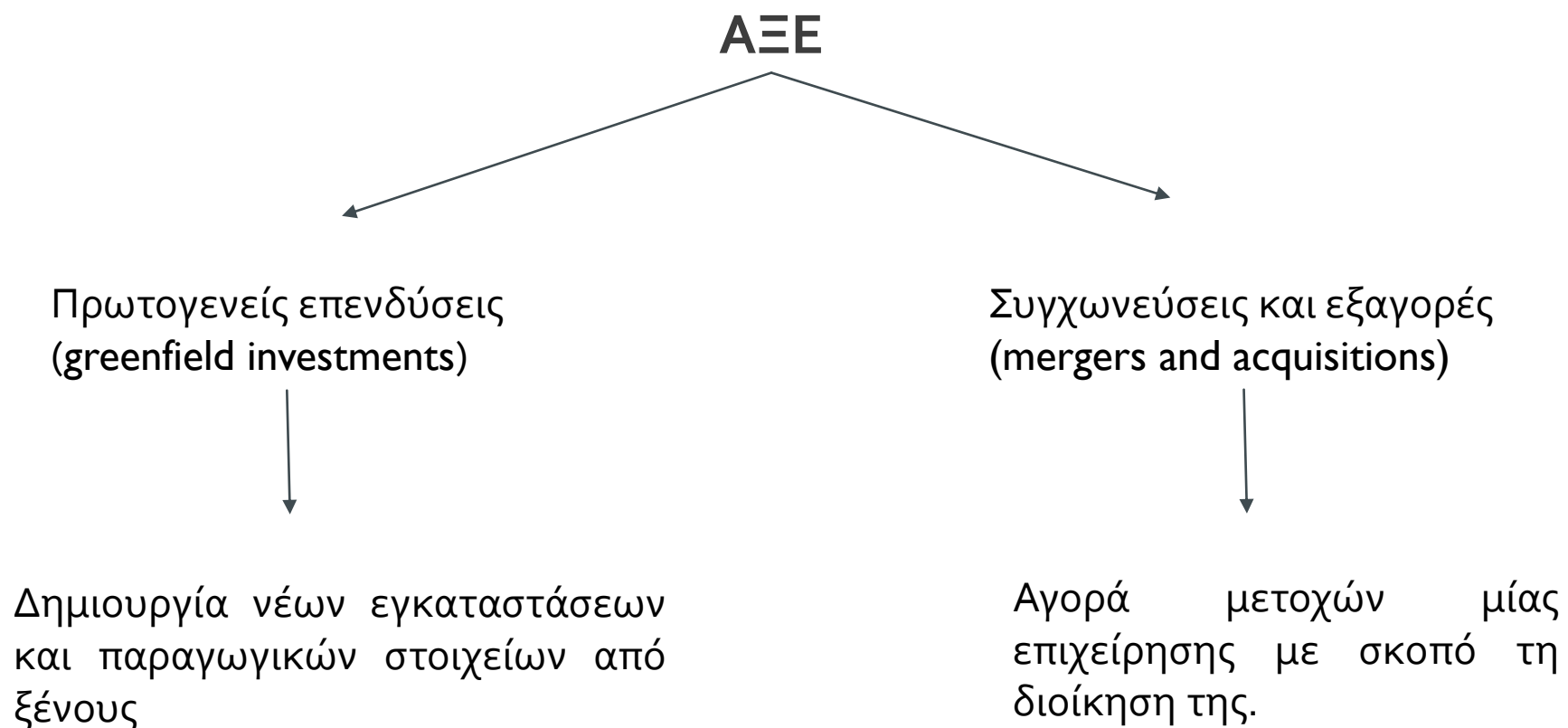
- Ο ΟΗΕ προτιμά τον όρο «Διεθνικές Επιχειρήσεις» (Δ.Ε.) γιατί:
  - α) Η ιδιοκτησία και ο έλεγχος δεν είναι συνήθως πολυεθνικός.
  - β) Οι περισσότερες Π.Ε. είναι εθνοκεντρικές ή προσανατολισμένες στη χώρα προέλευσης (ηγεσία, R&D κλπ).
  - γ) Είναι λίγες οι Π.Ε. που είναι χωρίς χώρα προέλευσης (stateless) και δεν συνδέονται με κάποιο κράτος.
  - δ) Συχνά οι Π.Ε. μπορούν να εισέλθουν σε μία εθνική αγορά μόνο μέσω στρατηγικών συμφωνιών και κοινοπραξιών με εγχώριες επιχειρήσεις και το αντίστοιχο κράτος.

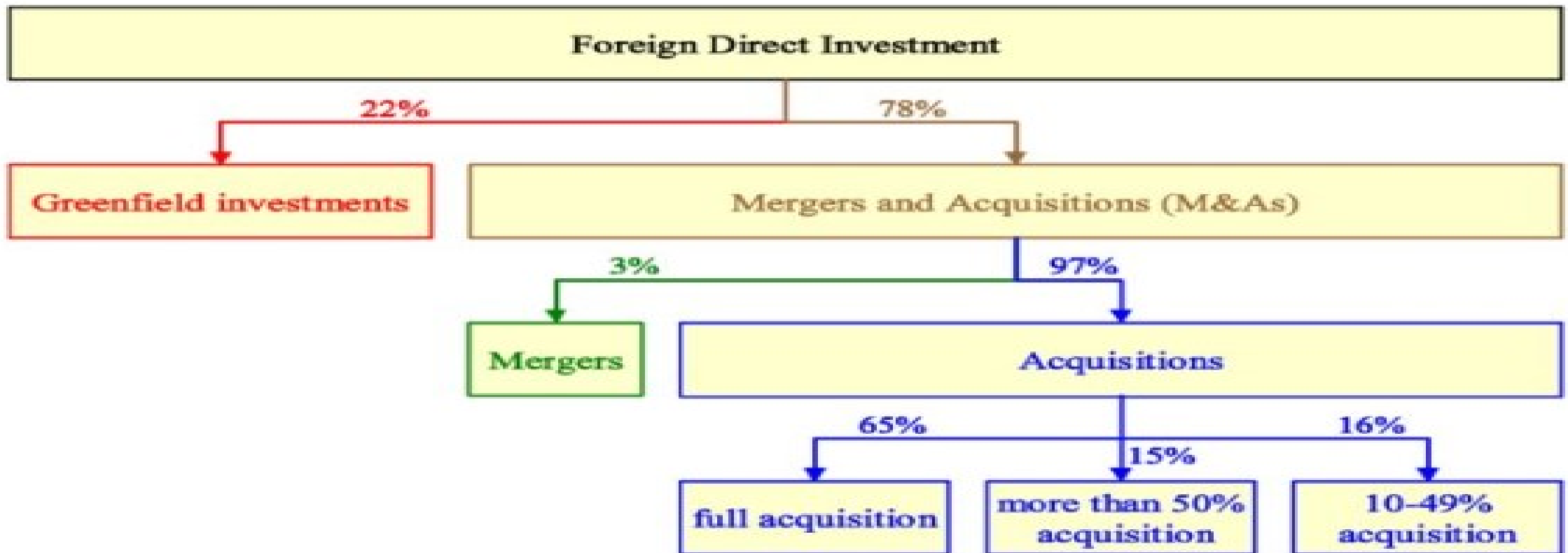
Η ΜΕΤΟΧΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ APPLE

Apple's Ownership Split, March 2020

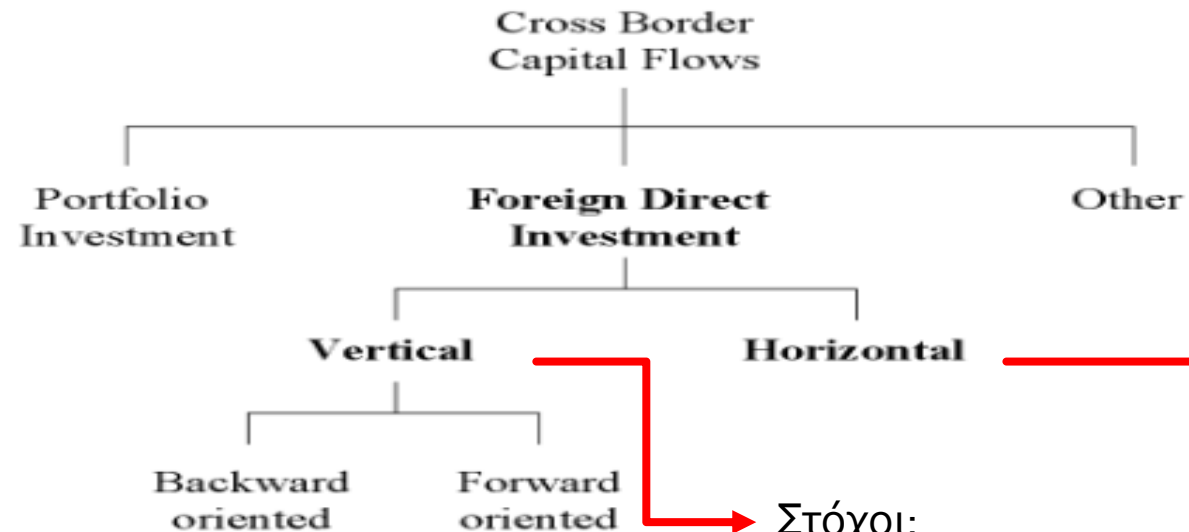
ΟΙ ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ (ΑΞΕ)

Πηγή: Marrewijk, Ch. and Garita G., 2007, "Macroeconomic Determinants of Cross-Border Mergers and Acquisitions", Researchgate

ΓΙΑΤΙ ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΓΙΝΟΝΤΑΙ Π.Ε.;

Επενδύσεις σε έλεγχο ή παραγωγή α' υλών και άλλες εισροές.

Επενδύσεις σε έλεγχο τελικού προϊόντος.

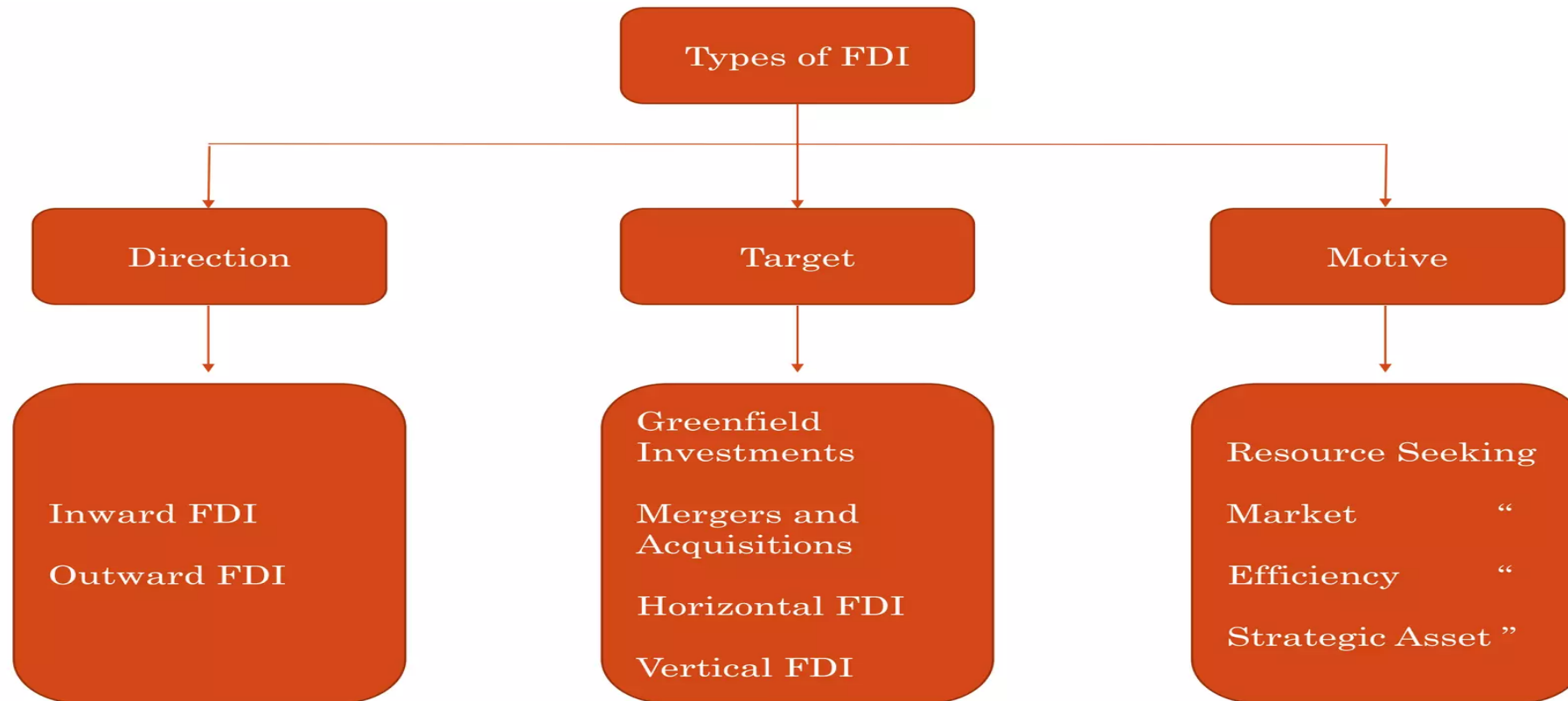
Στόχοι:

1. Για μείωση κόστους παραγωγής και αβεβαιότητας.
2. Μείωση ανταγωνισμού.
3. Για περιορισμό κρατικού ελέγχου στις δραστηριότητες τους.

Στόχοι:

1. Υπεράσπιση ή αύξηση μεριδίου αγοράς.
2. Μείωση κόστους και μεταφορικών.
3. Απόκτηση καλύτερης γνώσης των τοπικών χαρακτηριστικών.
4. Για αποφυγή δασμών και άλλων φραγμών.
5. Αξιοποίηση προσφερόμενων κινήτρων.
6. Ως συμπλήρωμα των εξαγωγών.

ΣΥΝΟΨΗ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ Α.Ξ.Ε.

Πηγή: Slideshare, Jibson Abraham Varghese

2. Ποιες είναι οι διαχρονικές τάσεις στις Α.Ξ.Ε.;

Πηγή: tradeready.ca

Η ΣΥΓΚΕΝΤΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΞΕ ΣΤΗΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Η ΣΥΓΚΕΝΤΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΞΕ ΣΤΑ ΤΡΟΦΙΜΑ

ΕΞΕΡΧΟΜΕΝΟΣ ΟΓΚΟΣ ΑΞΕ (ΣΕ ΔΙΣ ΔΟΛΛΑΡΙΑ ΗΠΑ)

	1960		1975		1985		1990		2000		2004	
	Αξία	%	Αξία	%	Αξία	%	Αξία	%	Αξία	%	Αξία	%
Ηνωμένες Πολιτείες	31,9	47,1	124,2	44,0	238,4	32,3	430,5	24,1	1.316,2	21,4	2.018,2	20,7
Ιαπωνία	0,5	0,7	15,9	5,7	44,0	6,0	201,4	11,3	278,4	4,5	370,5	3,8
Γερμανία ^(α)	0,8	1,2	18,4	6,5	59,9	8,1	151,6	8,5	541,9	8,8	833,7	8,6
Βρετανία	12,4	18,3	37,0	13,1	100,3	13,6	229,3	12,8	897,8	14,6	1.378,1	14,2
Γαλλία	4,1	6,1	10,6	3,8	37,8	5,1	110,1	6,2	445,1	7,2	769,4	7,9
Ιταλία	1,1	1,6	2,0	3,3	16,6	2,2	60,2	3,4	180,3	2,9	280,5	2,9
Καναδάς	2,5	3,7	3,5	10,4	43,1	5,8	84,8	4,7	237,6	4,5	369,8	3,8
Σύνολο G-7 ^(β)	53,3	78,7	219,8	77,9	540,1	73,1	1.267,9	71,0	3.897,3	63,4	6.020,2	61,9
Σύνολο ΑΧ ^(γ)	67,0	99,0	275,4	97,7	664,9	90,0	1.637,8	91,7	5.257,3	85,5	8.610,1	88,5
Σύνολο	67,7	100,0	282,0	100,0	738,8	100,0	1.785,3	100,0	6.148,3	100,0	9.732,2	100,0

(α) Τα στοιχεία από το 1960 έως και το 1985 είναι για τη Δυτική Γερμανία.

(β) G-7 = Ομάδα των Επτά

(γ) ΑΧ = Αναπτυσσόμενες Χώρες

Πηγές: Centre on Transnational Corporations, *Transnational Corporations in World Development: Trends and Prospects* (Νέα Υόρκη, United Nations, 1988), Πίνακας 1.2, σ. 24 (στοιχεία του 1960 και του 1975), *World Investment Report 2004* (Νέα Υόρκη, United Nations, 2004), Πίνακας Παράρτημα Β.4, σ. 382 (στοιχεία του 1985) και UNCTAD, *World Investment Report 2005* (Νέα Υόρκη, United Nations, 2005), Πίνακας Παράρτημα Β.2, σ. 308 (στοιχεία του 1990, 2000 και 2004).

ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΟΣ ΟΓΚΟΣ ΑΞΕ (ΣΕ ΔΙΣ ΔΟΛΛΑΡΙΑ ΗΠΑ)

	1980		1985		1990		2000		2004	
	Αξία	%	Αξία	%	Αξία	%	Αξία	%	Αξία	%
ΑΧ ^(α)	390,7	56,4	569,7	58,6	1.404,4	79,4	3.976,4	68,8	6469,8	72,7
Ηνωμένες Πολιτείες	83,0	12,0	184,6	19,0	394,9	22,3	1.256,9	21,7	1.473,9	16,6
Ιαπωνία	3,3	0,4	4,7	0,5	9,9	0,6	50,3	0,9	97,0	1,1
Γερμανία ^(β)	36,6	52,0	36,9	3,8	111,2	6,3	271,6	4,7	348,0	3,9
Βρετανία	63,0	9,1	64,0	6,6	203,9	11,5	438,6	7,6	771,7	8,7
Γαλλία	25,9	3,7	36,7	3,8	86,8	4,9	259,8	4,5	535,2	6,0
Ιταλία	8,9	1,3	19,0	2,9	60,0	3,4	121,2	2,1	220,7	2,5
Καναδάς	54,2	7,8	64,7	6,7	112,8	6,4	212,7	3,7	303,8	3,4
ΛΑΧ ^(γ)	302,0	43,6	402,5	41,4	364,1	20,6	1.734,5	30,0	2.226,0	25,0
Αφρική	32,0	4,6	33,8	3,5	59,4	3,4	151,2	2,6	219,3	2,5
Ασία	218,3	31,5	287,3	30,0	183,8	10,4	1.064,1	18,4	1.278,6	14,4
Λατινική Αμερική και Καραϊβική	50,4	7,3	80,1	8,2	118,1	6,7	514,6	8,9	723,8	8,1
Σύνολο	692,7	100,0	972,2	100,0	1.768,6	100,0	1.785,3	100,0	8.895,3	100,0

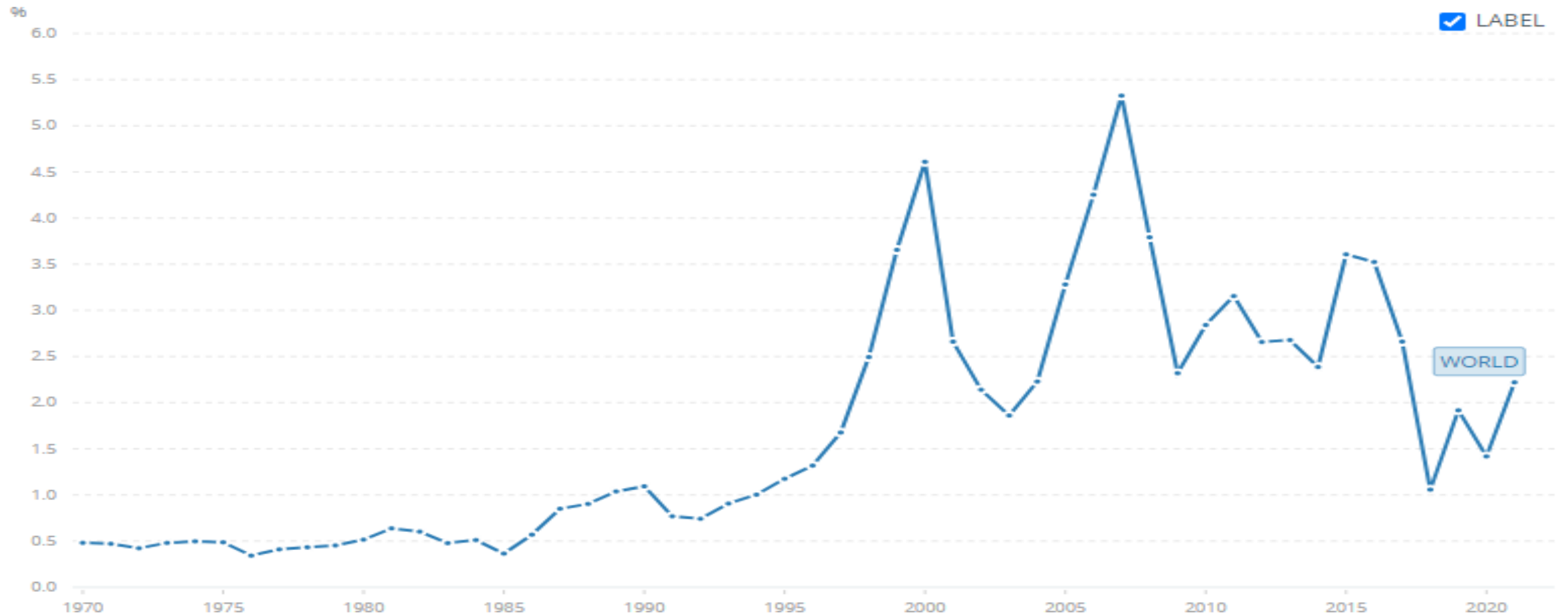
(α) ΑΧ = Αναπτυγμένες Χώρες

(β) Τα στοιχεία του 1980 και του 1985 είναι για τη Δυτική Γερμανία

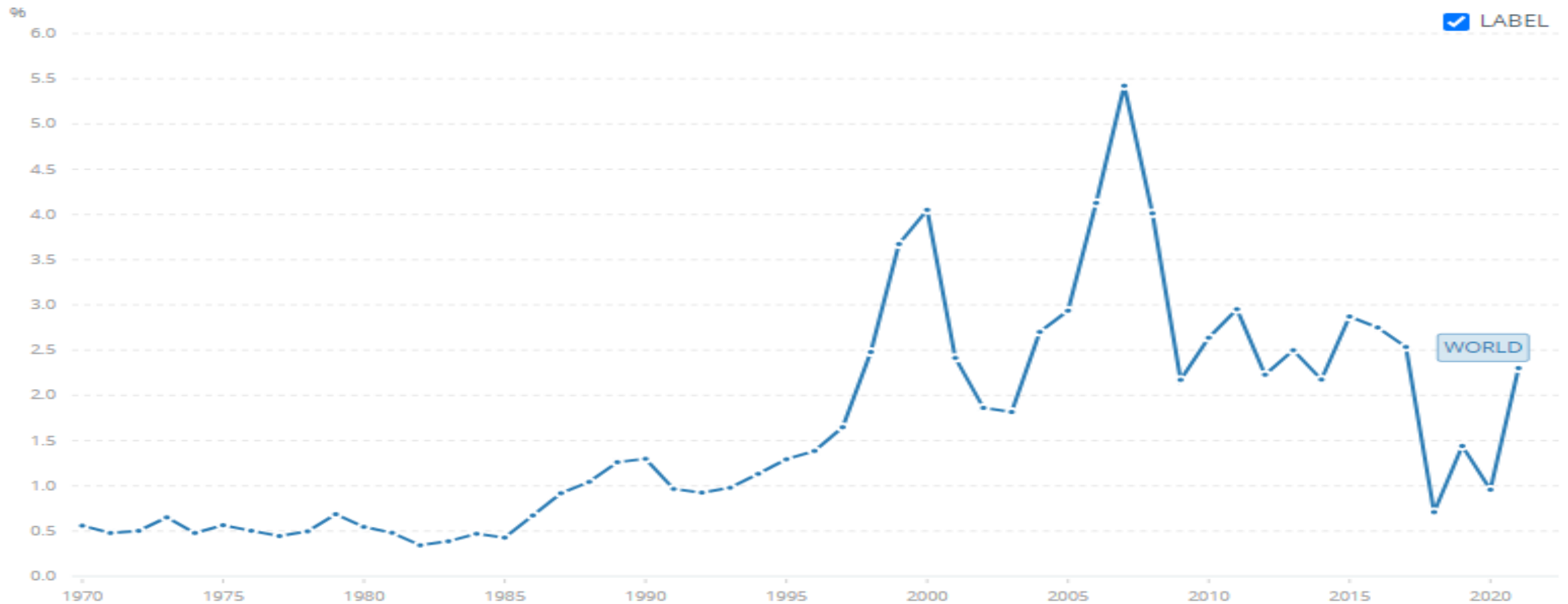
(γ) ΛΑΧ = Λιγότερο Αναπτυγμένες Χώρες

Πηγές: UNCTAD, *World Investment Report 2004* (Νέα Υόρκη, United Nations, 2004), Πίνακας Παράρτημα Β.3, σσ. 376-380 (στοιχεία του 1980 και του 1985)· και UNCTAD, *World Investment Report 2005* (Νέα Υόρκη, United Nations, 2005), Πίνακας Παράρτημα Β.2 σσ. 308-312 (στοιχεία του 1990, 2000 και 2004).

FDI, NET INFLOWS (% OF GDP)

FDI, NET OUTFLOWS (% OF GDP)

ΟΙ ΤΑΣΕΙΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΩΝ ΥΠΟΔΟΧΕΩΝ ΑΞΕ

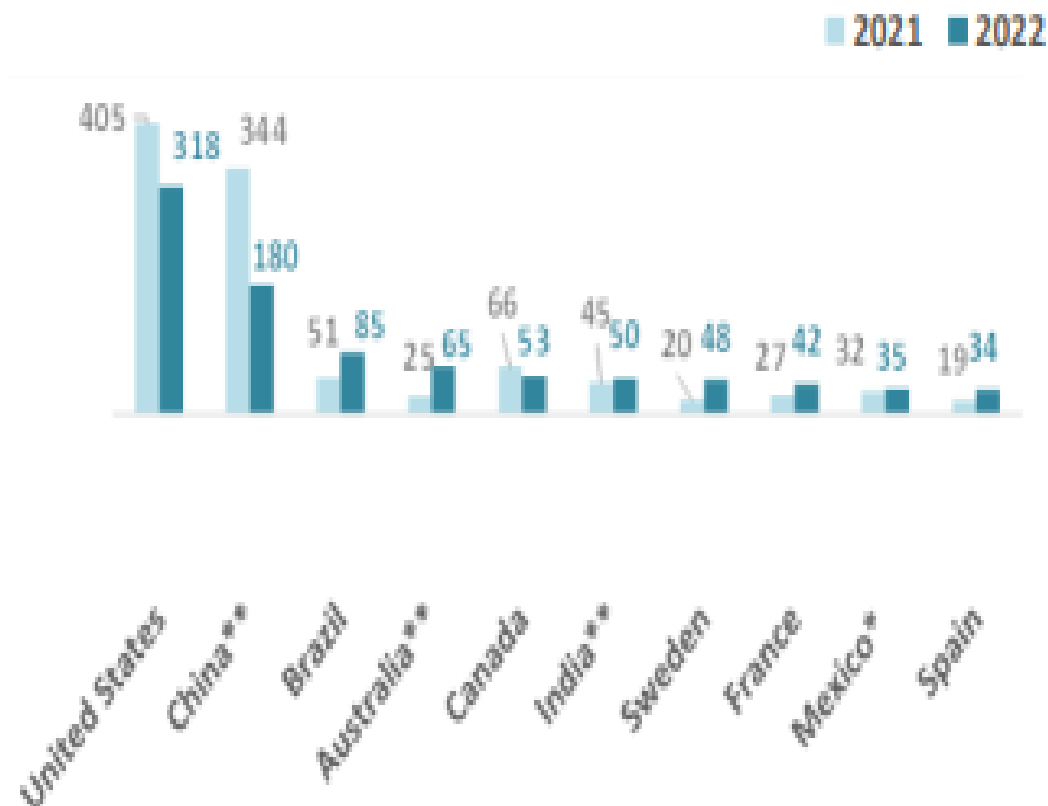
ΚΟΡΥΦΑΙΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ ΣΤΗΝ ΥΠΟΔΟΧΗ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
(ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΕΣ ΕΙΣΡΟΕΣ, 1980-1995)^(α)

Κατάταξη	Χώρα	ΑΞΕ (δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ)
1	Ηνωμένες Πολιτείες	477,5
2	Ηνωμένο Βασίλειο	199,6
3	Γαλλία	138,0
4	Κίνα	130,2
5	Ισπανία	90,9
6	Βέλγιο-Λουξεμβούργο	72,4
7	Ολλανδία	68,1
8	Αυστραλία	62,6
9	Καναδάς	60,9
10	Μεξικό	44,1
11	Σιγκαπούρη	40,8
12	Σουηδία	37,7
13	Ιταλία	36,3
14	Μαλαισία	30,7
15	Γερμανία	25,9
16	Ελβετία	25,2
17	Αργεντινή	23,5
18	Βραζιλία	20,3
19	Χονγκ Κονγκ	17,9
20	Δανία	15,7

(α) Οι οικονομίες με έντονους χαρακτήρες βρίσκονται και μεταξύ των 20 κορυφαίων οικονομιών όσον αφορά την προέλευση ΑΞΕ.

Πηγή: World Trade Organization Annual Report 1996, Τόμος 1, Trade and Foreign Trade Investment, σ. 47, Πίνακας 4.1. Copyright © World Trade Organization 1996. Με την άδεια του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου.

Top 10 major FDI recipients in 2022⁶

Πηγή: OECD

FDI inflows by region, 2020 – 2021

(Billions of dollars and per cent)

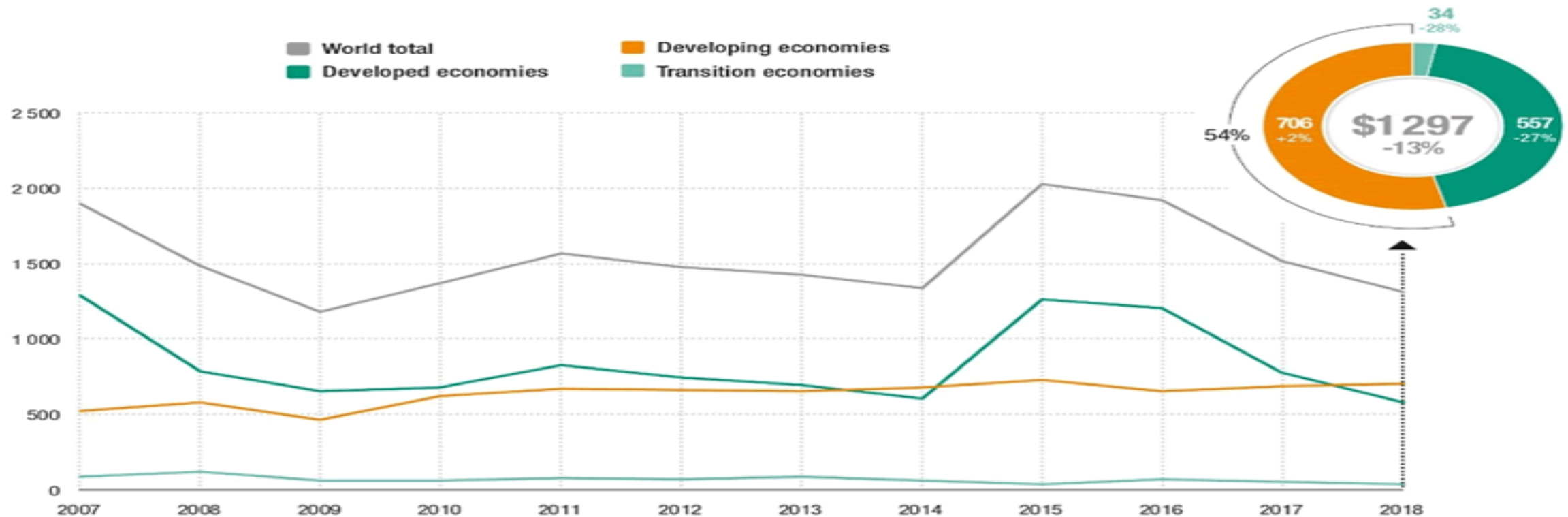

Source: UNCTAD World Investment Report 2022.

Foreign direct investment inflows, global and by group of economies, 2007-2018
(Billions of dollars and per cent)

Πηγή: UNCTAD

ΤΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ ΑΞΕ

Table 8.2 World FDI stocks (per cent) 2005

<i>Outward</i>		<i>Inward</i>	
United States	20.2	United States	16.0
United Kingdom	11.6	United Kingdom	8.1
Germany	8.8	France	5.9
France	8.3	Hong Kong, China	5.3
Netherlands	6.0	Germany	5.0
Hong Kong, China	4.5	Belgium	4.9
Switzerland	4.0	Netherlands	4.6
Belgium	3.7	Spain	3.6
Canada	3.7	Canada	3.5
Japan	3.7	China	3.1
Top 10 total	74.4		59.9

Source: UNCTAD 2006b

Πηγή: Dunn, B., 2009, Global Political Economy. A Marxist Critique, London: Pluto Press, p. 167

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΑΞΕ

1. Τεχνολογικές πρόοδοι στις επικοινωνίες και τις μεταφορές που διευκολύνουν τον έλεγχο των Π.Ε. στις δραστηριότητες στο εξωτερικό.
2. Η γρήγορη οικονομική μεγέθυνση μίας χώρας ευνοεί την εισαγωγή ΑΞΕ.
3. Θετικό πολιτικό πλαίσιο που αυξάνει την ασφάλεια των επενδύσεων.
4. Η φιλελευθεροποίηση κινήσεων κεφαλαίου αυξάνει τις ροές ΑΞΕ.
5. Η αύξηση των εμπορικών φραγμών ωθεί στην ανάπτυξη των ΑΞΕ ως μέσο υπερπήδησης τους.

3. Ποια είναι η επίδραση των Α.Ξ.Ε. στις χώρες υποδοχής;

ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΑΞΕ ΣΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ;

- **Φιλελεύθεροι:** Η κινητικότητα των Π.Ε. τους δίνει πλεονέκτημα σε σχέση με τις εθνικές κυβερνήσεις. Οι ΑΞΕ συντελούν στην αύξηση της αποδοτικότητας, της καινοτομίας, του ανταγωνισμού, της απασχόλησης.
- **Ιστορικοί δομιστές:** Οι ιδιοκτήτες των Π.Ε. εκμεταλλεύονται προς όφελος τους την παγκόσμια παραγωγή. Δημιουργούν σχέσεις εξάρτησης με τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες και έχουν αρνητικές επιπτώσεις τόσο στις χώρες υποδοχής (πώληση σε ψηλές τιμές, περιορισμός ροής τεχνολογίας κλπ) όσο και στις χώρες προέλευσης (καθοδικές πιέσεις στα εργασιακά, περιβαλλοντικά κλπ ζητήματα).
- **Ρεαλιστές:** Οι Π.Ε. έχουν μεγάλη πολιτική σημασία αλλά χρειάζεται ο έλεγχος των κρατών και των κυβερνήσεων πάνω στις Π.Ε.

ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΑΞΕ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ

Φιλελεύθεροι: Hecksher-Ohlin

- Τα κράτη είναι διαφορετικά προικισμένα σε συντελεστές παραγωγής και οι ΑΞΕ κατευθύνονται εκεί που υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη και έλλειψη. Γι' αυτό οι εισερχόμενες ΑΞΕ:
  1. Παρέχουν εξωτερική χρηματοδότηση σε κράτη με ανεπαρκείς εγχώριες αποταμιεύσεις.
  2. Ενισχύουν τα έσοδα από εξαγωγές και ξένη βοήθεια.
  3. Αύξηση εσόδων από φορολόγηση Π.Ε.
  4. Εισαγωγή τεχνολογίας από Π.Ε.

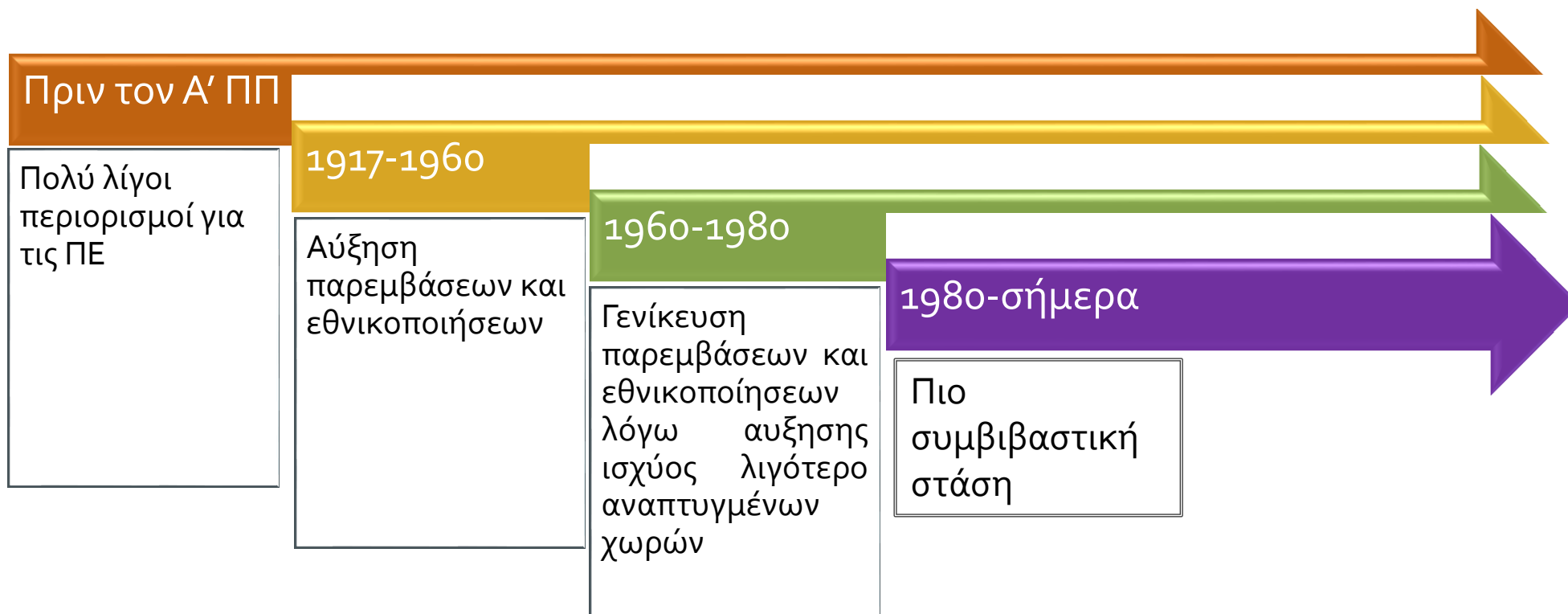
Hymer (μαρξιστής) και Kindleberger (φιλελ.)

- Οι ΑΞΕ δεν εξισώνονται με την «κίνηση κεφαλαίου» από χώρα σε χώρα γιατί συνήθως συνοδεύονται από δάνεια από τις χώρες υποδοχής.
- Οι Π.Ε. είναι συνήθως ολιγοπωλιακές και μειώνουν τον ανταγωνισμό στις χώρες υποδοχής.
- Εμποδίζουν αυτόνομη ανάπτυξη.
- Περισσότερο ιδιοποιούνται εγχώριο κεφάλαιο παρά εισάγουν νέο κεφάλαιο.
- Αυξάνουν ανισότητες και ανεργία στις χώρες υποδοχής.
- Δημιουργούν οικονομική και πολιτική πίεση προς όφελος των δικών τους συμφερόντων (π.χ. lobbying).

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΙΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΩΝ ΑΞΕ

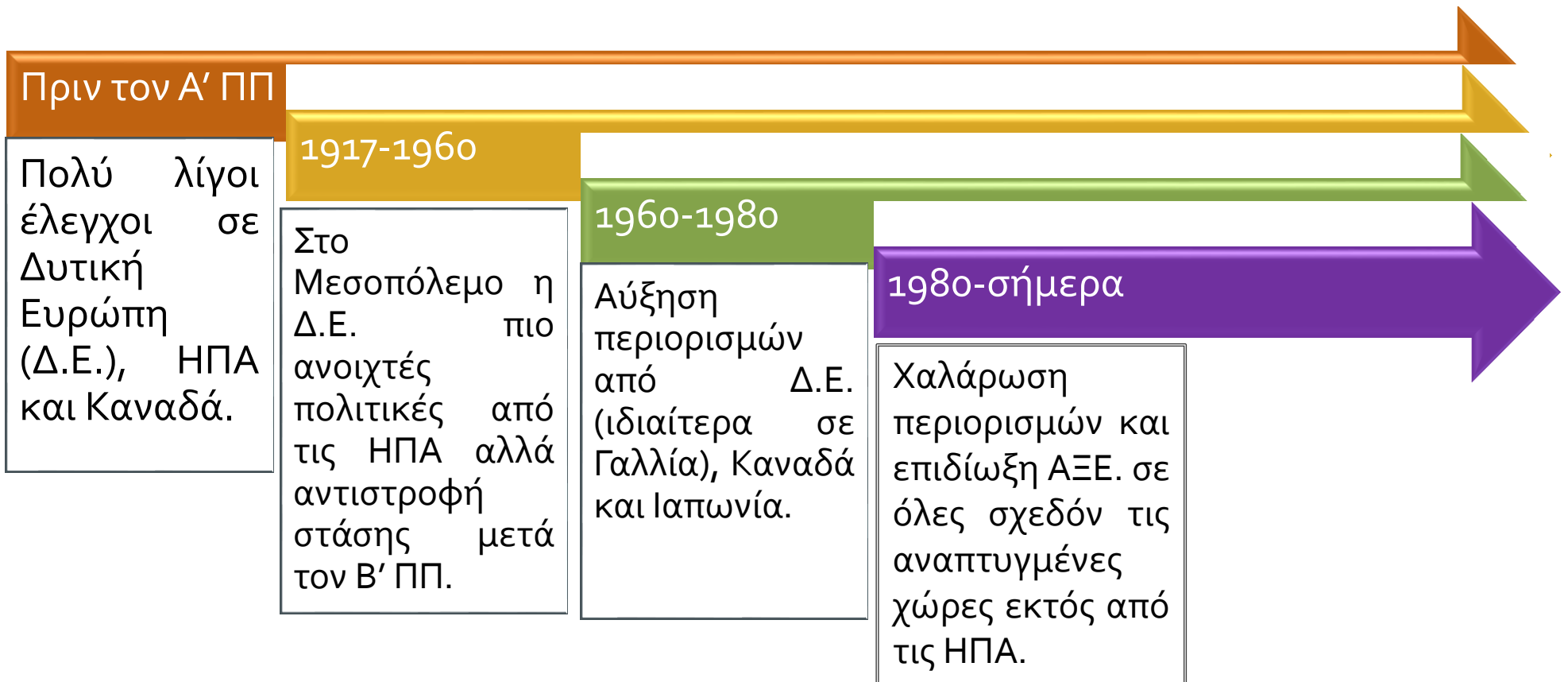
1. Η ύπαρξη αυξημένου αριθμού ενδιαφερόμενων επενδυτών ΑΞΕ αυξάνει τις επιλογές και τη διαπραγματευτική ισχύ των κρατών υποδοχής.
2. Το «παζάρι της παλαιότητας» αυξάνει τη διαπραγματευτική ισχύ των χωρών υποδοχής. Κυρίως ισχύει σε **α)** μεγάλες σταθερές επενδύσεις, **β)** σε περιπτώσεις χρήσης όχι πολύ εξελιγμένων τεχνολογιών, **γ)** όχι πολύ αναγνωρισμένες εταιρείες. Φυσικά, οι Π.Ε. μπορούν να αντισταθμίσουν αυτούς τους κινδύνους με στρατηγικές όπως:
  - α) Αναπτύσσοντας ενδοεταιρικές αλυσίδες προσφοράς που καθιστούσαν αχρείαση μία εθνικοποίηση.
  - β) Οικοδόμηση ισχυρών συμμαχιών με εγχώριο ιδιωτικό τομέα.
  - γ) Διασυνδέσεις με εγχώριους προμηθευτές, διανομείς και καταναλωτές.
  - δ) Διασυνδέσεις με συγκεκριμένους πολιτικούς και κρατικούς φορείς (π.χ. lobbying).

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΟΥ ΝΟΤΟΥ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΙΣ Π.Ε.

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΟΥ ΒΟΡΡΑ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΙΣ Π.Ε.

4. Ποια είναι η επίδραση των Α.Ξ.Ε. στις χώρες προέλευσης;

ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΙΣ Π.Ε. ΤΟΥΣ

- Οι κυβερνήσεις βλέπουν τις Π.Ε. και τις ΑΞΕ ως ένδειξη οικονομικής-πολιτικής ισχύος στο εξωτερικό. Έτσι, τους προσφέρουν διακριτή αντιμετώπιση και τις προστατεύουν από τις εχθρικές δράσεις κρατών ή άλλων Π.Ε.
- Ορισμένες φορές οι εξερχόμενες ΑΞΕ προσεγγίζονται από τις κυβερνήσεις και ως εργαλεία εξωτερικής πολιτικής.
- Ωστόσο ορισμένες φορές οι κυβερνήσεις συνδέουν τις εξερχόμενες ΑΞΕ με μείωση στις εξαγωγές της χώρας προέλευσης, μείωση στη βιομηχανική βάση της χώρας και απώλειες στην εγχώρια απασχόληση.
- Σύμφωνα με τους Ρεαλιστές, σε χώρες που είναι «ηγεμόνες σε άνοδο» κυριαρχούν σαφώς τα οφέλη των εξερχόμενων ΑΞΕ στα κράτη προέλευσης ενώ όταν ένα ηγεμονικό κράτος βρίσκεται σε υποχώρηση ορισμένες σημαντικές εγχώριες ομάδες (π.χ. εργαζόμενοι) βλέπουν τις εξερχόμενες ΑΞΕ ως επιζήμιες.
- Η αύξηση της κινητικότητας του κεφαλαίου μειώνει τα περιθώρια των κρατών να θέτουν περιορισμούς στις εξερχόμενες ΑΞΕ.

ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΙΣ Π.Ε. ΤΟΥΣ

Πριν Β' ΠΠ

- Άμεση και απροσχημάτιστη παρέμβαση των κρατών υπέρ των επιχειρήσεων τους.

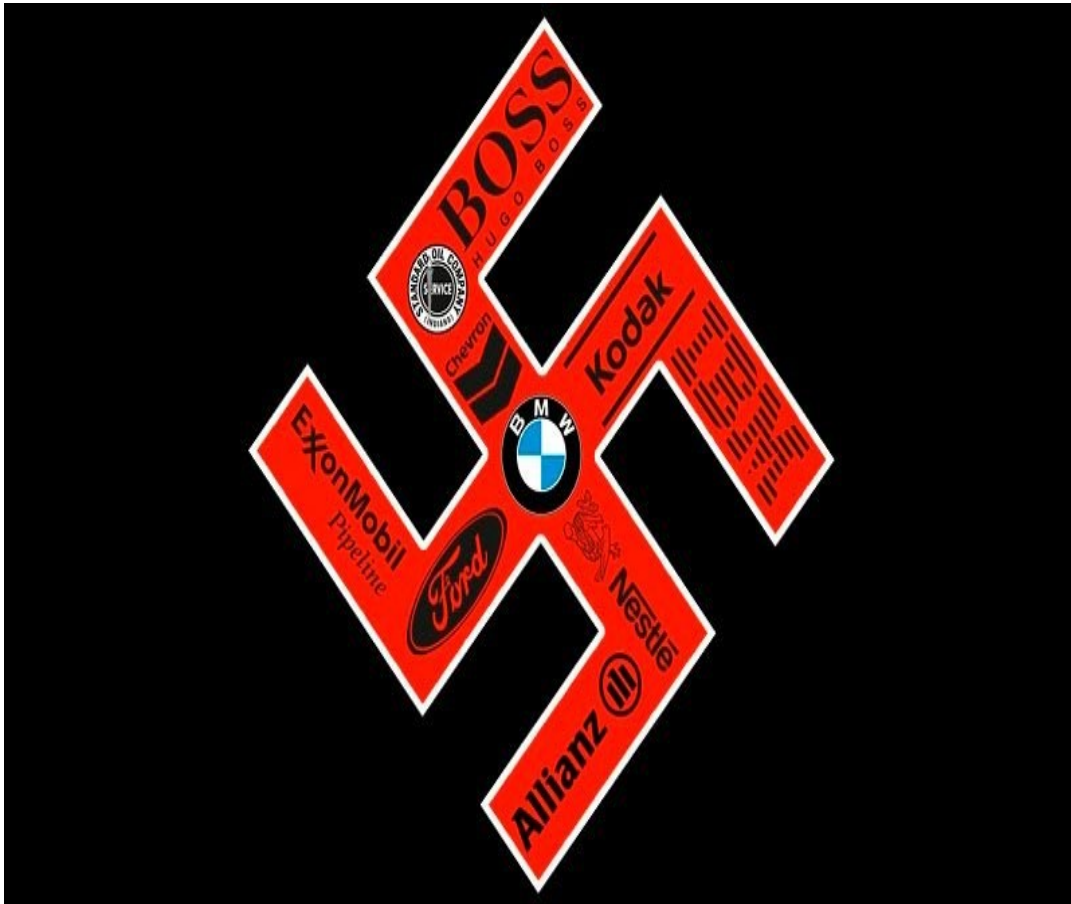
1950-1970

- Ο ΗΠΑ στήριζαν με όλα τα μέσα τις Π.Ε. τους, η Δ.Ε. επικεντρώθηκε στην εσωτερική ανοικοδόμηση, ενώ και η Ιαπωνία αύξησε δραστικά τους περιορισμούς στις εξερχόμενες ΑΞΕ με στόχο να αξιοποιήσει το κεφάλαιο για την ανοικοδόμηση.

1980-
σήμερα

- Οι ΗΠΑ αξιοποιούν σε μεγάλο βαθμό τις ΠΕ ως όργανα εξωτερικής πολιτικής παρόλο που διατηρείται μία απόσταση στις σχέσεις κράτους-επιχειρήσεων (με εξαιρέσεις την αμυντική και πετρελαϊκή βιομηχανία). Ιαπωνία και Δ.Ε. ανέπτυξαν στενές σχέσεις με τις Π.Ε. τους για την επιδίωξη κοινών σκοπών.

ΚΑΠΟΙΕΣ ΔΙΑΒΟΗΤΕΣ Α.Ξ.Ε...

Πηγή: izquierdadiarios.es

Πηγή: rarehistoricalphotos.com

Πηγή: linkedin.com

ΜΕΙΩΝΟΥΝ ΟΙ ΕΞΕΡΧΟΜΕΝΕΣ ΑΞΕ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ;

- Σε διάφορες περιόδους, οι αμερικανικές συνδικαλιστικές οργανώσεις έχουν ζητήσει περιορισμούς στις ΑΞΕ επειδή «μεταφέρουν» θέσεις εργασίας από το εσωτερικό των ΗΠΑ στο εξωτερικό. Αντίστοιχα, τη δεκαετία του 1990 είχαν αντιταχθεί στη ΝΑΦΤΑ λόγω ανησυχιών ότι πολλές θέσεις εργασίας θα «μεταφερθούν» από τις ΗΠΑ στο Μεξικό. Αντίστοιχες απόψεις υπάρχουν και σε άλλες χώρες. Στη ΔΠΟ υπάρχουν δύο απόψεις γι' αυτό το ζήτημα:
  - 1) **Φιλελεύθεροι:** Θετικός ο αντίκτυπος των εξερχόμενων ΑΞΕ στην εγχώρια απασχόληση λόγω α) οικονομικής ισχύος των Π.Ε. που τους δίνουν τη δυνατότητα να προσφέρουν καλύτερους όρους εργασίας, β) αύξηση εξαγωγών κεφαλαιουχικών αγαθών προς τις χώρες υποδοχής των ΑΞΕ.
  - 2) **Ρεαλιστές και ιστορικοί δομιστές:** Αρνητική η επίδραση των εξερχόμενων ΑΞΕ στην εγχώρια απασχόληση λόγω α) «υποκατάστασης εξαγωγών» και β) «ενδοαιτερικές εισαγωγές», γ) μειονεκτικής θέσης των μη μετακινούμενων εργατών απέναντι στο ταχύτατα κινούμενο κεφάλαιο.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ ΤΟΥ NBC NEWS ΓΙΑ ΑΠΩΛΕΙΑ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΙΣ ΗΠΑ ΛΟΓΩ ΕΞΕΡΧΟΜΕΝΩΝ ΑΞΕ ΣΤΗΝ ΚΙΝΑ

States that have lost the most jobs to China

Sept. 16, 2012, 5:15 PM EEST

By Douglas A. McIntyre and Samuel Weigley

Debate over how many jobs the United States loses to China has gone on for years. Today, China is one of the two largest manufacturing economies in the world. The other is the United States. Many labor groups and politicians are trying to tip factory activity back to the U.S. – a difficult task to accomplish when companies send work to China to bring labor costs down. So, in many cases, China cannot be blamed for the shift in workers.

[24/7 Wall St.: America's disappearing jobs](#)

In a recent study, the [Economic Policy Institute](#) analyzed American jobs lost to China between 2001 and 2011. During that time, “the trade deficit with China eliminated or displaced more than 2.7 million U.S. jobs, over 2.1 million of which were in manufacturing,” according to the report. Based on the study, 24/7 Wall St. identified

ΣΥΝΔΕΕΤΑΙ ΣΤΕΝΑ Η ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΝΟΣ ΚΡΑΤΟΥΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ Π.Ε. ΤΟΥ;

Θεωρητική Ανάλυση:

1. **Ρεαλιστές:** Ο όγκος της ξένης ιδιοκτησίας έχει σημαντικό αντίκτυπο στην ανταγωνιστικότητα ενός κράτους.
2. **Φιλελεύθεροι:** Η ανταγωνιστικότητα των κρατών εξαρτάται περισσότερο από τη μόρφωση και τα προσόντα των κατοίκων της παρά από την ιδιοκτησία στις Π.Ε.

Επιπτώσεις Πολιτικής:

1. **Ρεαλιστές:** Τα κράτη πρέπει να επιδιώκουν βιομηχανικές πολιτικές που θα προωθούν τις δικές τους Π.Ε. σε πεδία ψηλής παραγωγικότητας και τεχνολογίας.
2. **(Παρεμβατιστές) Φιλελεύθεροι:** Τα κράτη πρέπει να εστιάζουν στην αναβάθμιση των προσόντων του εργατικού δυναμικού τους παρά στην υποστήριξη των Π.Ε. τους., έτσι ώστε να προσελκυστούν στη χώρα Π.Ε. οποιασδήποτε εθνικότητας.

ΕΙΝΑΙ ΟΙ Π.Ε. «ΑΠΑΤΡΙΔΕΣ»;

1. Ορισμένα στοιχεία δείχνουν πράγματι μία αύξηση του παγκόσμιου χαρακτήρα των δραστηριοτήτων των Π.Ε. και μία σχετική μείωση των δεσμών τους με τις χώρες προέλευσης τους. Εμφανίζονται περιπτώσεις Π.Ε. με «θολή εθνικότητα».
2. Ωστόσο, οι περισσότερες Π.Ε. συνεχίζουν να βασίζονται τη χώρα προέλευσης με συνέπεια η ανταγωνιστικότητα της χώρας να συνδέεται με την ανταγωνιστικότητα των Π.Ε της.
3. Υπάρχουν όμως σημαντικές διαφορές από χώρα σε χώρα: **α)** οι αμερικανικές Π.Ε. ενδιαφέρονται περισσότερο για τις χρηματοοικονομικές επιστροφές των επενδύσεων τους ενώ οι ιαπωνικές για το μερίδιο αγοράς, **β)** οι αμερικανικές Π.Ε. είναι περισσότερο πρόθυμες να επενδύσουν σε R&D στο εξωτερικό, **γ)** οι γερμανικές και οι ιαπωνικές Π.Ε. δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στις εξαγωγές από τη χώρα προέλευσης.

5. Ποιο είναι το ρυθμιστικό πλαίσιο των Α.Ξ.Ε.;

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΗ ΡΥΜΙΣΗ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΤΩΝ ΑΞΕ

- Παρά την τεράστια επιρροή των Π.Ε., οι αρχές, τα πρότυπα και οι κανόνες που ρυθμίζουν τις ΑΞΕ είναι πολύ πιο υποτυπώδεις από τις αντίστοιχες ρυθμίσεις των εμπορικών και νομισματικών σχέσεων. Επιπλέον, κανένας διεθνής οργανισμός δεν έχει ρόλο στο «καθεστώς ξένων επενδύσεων» (αντίστοιχο π.χ. με το ρόλο του ΠΟΕ στο παγκόσμιο εμπορικό καθεστώς). Κάποιες από τις αιτίες γι' αυτό είναι οι εξής:
  1. Οι περισσότερες κρατικές πολιτικές για τις Π.Ε. διαμορφώνονται σε εθνικό επίπεδο και συνεπώς αχρηστεύονται εν μέρει από το διεθνή χαρακτήρα των Π.Ε.
  2. Το κυριότερο εμπόδιο είναι η έλλειψη συναίνεσης σχετικά με το τι πρέπει να ρυθμιστεί:
    - a. Οι Φιλελεύθεροι πιστεύουν ότι πρέπει να ρυθμιστεί η συμπεριφορά των χωρών υποδοχής ώστε να παρέχεται η μέγιστη προστασία στις Π.Ε.
    - b. Οι Ρεαλιστές θεωρούν ότι η κρατική παρέμβαση είναι αναγκαία για να μην έρχονται οι ΑΞΕ σε αντιπαράθεση με το εθνικό συμφέρον και ασφάλεια.
    - c. Οι Ιστορικοί Δομιστές υποστηρίζουν ότι αυτό που πρέπει να ρυθμιστεί είναι η συμπεριφορά των Π.Ε.

ΠΩΣ ΡΥΘΜΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕΧΡΙ ΤΩΡΑ ΟΙ ΑΞΕ;

1950-1970

- Οι ΗΠΑ παρείχαν το μεγαλύτερο μέρος της ρύθμισης των ΑΞΕ με στόχο: α) αποτροπή εχθρικών ενεργειών χωρών-υποδοχής και β) συμβατότητα ΑΞΕ με πολιτικές στοχεύσεις
- Διμερείς επενδυτικές συνθήκες από ευρωπαϊκά κράτη.

1970-1980

- Ενίσχυση της άποψης ότι αυτό που πρέπει να ρυθμιστεί είναι η συμπεριφορά των Π.Ε.
- Πρωτοβουλίες του Νότου για έναν δεσμευτικό «Κανόνα Συμπεριφοράς για τις Π.Ε.», οι οποίες όμως δεν απέδωσαν λόγω αντίστασης του Βορρά (ΟΟΣΑ).

1980-σήμερα

- Λόγω αύξησης της διαπραγματευτικής ισχύος του Βορρά και κρίσης χρέους του Νότου, διαμορφώθηκε μία συναίνεση ότι πρέπει να διευκολυνθούν οι ΑΞΕ και συνεπώς αυτό που πρέπει να ρυθμιστεί είναι η συμπεριφορά των χωρών υποδοχής.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΔΙΜΕΡΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ

18^{ος} αιώνας-
Β' ΠΠ

- Διμερείς συνθήκες ανάμεσα σε ΗΠΑ, Ιαπωνία και Δ.Ε. όχι μόνο για επενδύσεις αλλά και για εμπόριο, ναυτιλία και διπλωματικές σχέσεις.

1945-1990

- Οι διμερείς συνθήκες επικεντρώθηκαν στις επενδύσεις και συνάπτονταν κυρίως ανάμεσα σε αναπτυγμένες και λιγότερο αναπτυγμένες χώρες.

1990-σήμερα

- Αύξηση διμερών επενδυτικών συνθηκών ανάμεσα σε αναπτυσσόμενες χώρες καθώς και σύναψη τέτοιων συνθηκών και από πρώην σοσιαλιστικά κράτη.

ΟΙ ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΣΗΜΕΡΑ

1. Αποτελούν τις πιο ευρέως χρησιμοποιούμενες διεθνείς συμφωνίες για την προστασία των ΑΞΕ και αυξάνονται ραγδαία τα τελευταία χρόνια. 2.500 τέτοιες συμφωνίες αυτή τη στιγμή σε ισχύ.
2. Στοχεύουν ξεκάθαρα στην προστασία των Π.Ε. και όχι των χωρών υποδοχής.
3. Συνήθως απαγορεύουν την επιβολή προϋποθέσεων από τη χώρα υποδοχής στη λειτουργία των Π.Ε.
4. Περιλαμβάνουν μηχανισμούς διευθέτησης διαφορών που μπορούν να παράσχουν αποζημίωση στις Π.Ε. αν θιγούν από δράσεις των χωρών υποδοχής.
5. Από τη σκοπιά του Νότου, αυτές οι συνθήκες με το Βορρά είναι μονομερείς γιατί επιβάλλουν στη χώρα υποδοχής υποχρεώσεις για την προστασία των ΑΞΕ, χωρίς καμία αντίστοιχη υποχρέωση από την πλευρά της χώρας προέλευσης ή του επενδυτή.
6. Οι λιγότερο αναπτυγμένες χώρες δέχονται αυτές τις συνθήκες ως «αναγκαίο κακό» γιατί μετά την κρίση χρέους του 1980 αντιμετωπίζουν μεγάλες δυσκολίες δανειοδότησης.
7. Από τη σκοπιά του Βορρά, αυτές οι συνθήκες αποτελούν τη δεύτερη καλύτερη λύση απουσία μία οικουμενικής επενδυτικής συμφωνίας.

Η ΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΟΗΕ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΑΞΕ

1. Με αφορμή την υπόθεση της ΙΤΤ στη Χιλή, Ο ΟΗΕ συνέστησε μία Επιτροπή Διαπρεπών Προσωπικοτήτων για να εξετάσει τις επιδράσεις των Π.Ε.
2. Το 1974, η έκθεση της Επιτροπής καταδίκασε την «υπονομευτική πολιτική παρέμβαση» της ΙΤΤ στη Χιλή και θέσπισε μία Επιτροπή για τις Διεθνικές Επιχειρήσεις και το Κέντρο του ΟΗΕ για τις Διεθνικές Επιχειρήσεις (UNCTC) που λειτουργούσε ως Γραμματεία της Επιτροπής.
3. Το 1982 μία διακρατική ομάδα εργασίας κατέθεσε σε αυτή την Επιτροπή ένα προσχέδιο κώδικα συμπεριφοράς των Π.Ε. Το προσχέδιο αυτό στηρίχτηκε από τις λιγότερο αναπτυγμένες αλλά και από τις σοσιαλιστικές χώρες αλλά συνάντησε τη σφοδρή αντίσταση των αναπτυγμένων χωρών με αποτέλεσμα να μην υιοθετηθεί. Το 1992, ο ΟΗΕ εγκατέλειψε τελικά τις προσπάθειες για τη διαμόρφωση συναίνεσης για κάποιο κώδικα συμπεριφοράς σε ζητήματα Π.Ε. και αντικατέστησε το UNCTC με το πολύ λιγότερο δραστήριο Τμήμα για τις Διεθνικές Επιχειρήσεις στο πλαίσιο της Συνδιάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη (UNCTAD).
4. Από το 1993, οι προσπάθειες της UNCTAD περιορίζονται στην προώθηση εθελοντικών προτύπων συμπεριφοράς για τις ΑΞΕ.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ: Η ΕΕ ΚΑΙ Η ΝΑΦΤΑ

Ε.Ε.

1. Ως κοινή αγορά, προβλέπει ελεύθερη κίνηση κεφαλαίου και προστασία των ΑΞΕ μεταξύ των κρατών μελών.
2. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει το νομικό κύρος να εποπτεύει και να ρυθμίζει τις δραστηριότητες των Π.Ε. Ενθαρρύνει και ρυθμίζει τις ΑΞΕ.
3. Μεγάλη έγνοια της ΕΕ η έλλειψη μεγάλων Π.Ε., ικανών να ανταγωνιστούν τις αμερικάνικες.
4. Λόγω του υψηλού βαθμού ολοκλήρωσης της ΕΕ, η μέθοδος αντιμετώπισης των ΑΞΕ είναι δύσκολο να εφαρμοστεί σε ένα πολυμερές καθεστώς ξένων επενδύσεων.

ΝΑΦΤΑ

1. Δέσμευση για αντιμετώπιση «μάλλον ευνοούμενου κράτους» και εθνική αντιμετώπιση στους ξένους επενδυτές.
2. Απαγόρευση κάθε μελλοντικής απαίτησης για εξαγωγές και μεταφορά τεχνολογίας καθώς και εξάλειψη τέτοιων υπάρχουσών υποχρεώσεων.
3. Δέσμευση για αποζημίωση σε περίπτωση απαλλοτρίωσης σε συνδυασμό με ένα πολύ ευρύ ορισμό της απαλλοτρίωσης.
4. Η ΝΑΦΤΑ χρησιμοποιείται ως πρότυπο για πολλές άλλες διμερείς επενδυτικές συνθήκες.

Η ΑΠΟΤΥΧΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ ΜΙΑΣ ΠΟΛΥΜΕΡΟΥΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΞΕ ΣΕ GATT/ΠΟΕ ΚΑΙ ΟΟΣΑ

- Ο πιο σχετικός με τις ΑΞΕ διεθνής θεσμός είναι ο GATT/ΠΟΕ λόγω της στενής σχέσης μεταξύ επενδύσεων και εμπορίου. Ωστόσο, οι ΑΞΕ είναι σχετικά παραμελημένες σε σχέση με το εμπόριο όσον αφορά τις προόδους στη σύναψη πολυμερών διαπραγματεύσεων και οικοδόμησης θεσμών.
- Τόσο η αποτυχία του σχεδιαζόμενου Διεθνούς Οργανισμού Εμπορίου (ο οποίος περιείχε ορισμένα επίμαχα ζητήματα για τις ΑΞΕ) το 1940 όσο και η αδυναμία να υπάρξουν σχετικές αποφάσεις στο πλαίσιο των GATT/ΠΟΕ δείχνουν τις αντιθέσεις συμφερόντων αλλά και τις διαφωνίες που υποβόσκουν.
- Οι επενδυτικές ρήτρες του ΠΟΕ δεν αποτελούν ένα ολοκληρωμένο σώμα κανόνων για τις ΑΞΕ.
- Το 1995 ξεκίνησαν συνομιλίες στον ΟΟΑΣΑ για την ανάπτυξη μίας Πολυμερούς Συμφωνίας Επενδύσεων. Στον ΟΟΑΣΑ συμμετέχουν έτσι κι αλλιώς οι χώρες που αποτελούν την πλειοψηφία των εισερχόμενων και εξερχόμενων ΑΞΕ. Οι συνομιλίες επικεντρώθηκαν σε 3 ζητήματα: α) προστασία ξένων επενδυτών, β) φιλελευθεροποίηση των επενδύσεων, γ) διαδικασίες επίλυσης διαφορών. Ωστόσο και αυτές οι διαπραγματεύσεις κατέρρευσαν.

ΒΑΣΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

1. Τι είναι οι Πολυεθνικές Επιχειρήσεις (Π.Ε.) και γιατί προχωρούν σε Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (Α.Ξ.Ε.);
2. Ποιες είναι οι διαχρονικές τάσεις στις Α.Ξ.Ε.;
3. Ποια είναι η επίδραση των Α.Ξ.Ε. στις χώρες υποδοχής;
4. Ποια είναι η επίδραση των Α.Ξ.Ε. στις χώρες προέλευσης;
5. Ποιο είναι το ρυθμιστικό πλαίσιο των Α.Ξ.Ε.;